

Vejledning til prøven i

Sundhed og sociale forhold, tilbudsfag i 10.klasse

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Kontor for Prøver, Eksamen og Test

Indhold

1 Forord

2 Indledning

3 Generelt

4 Prøveform og prøveforløbet – trin for trin

5 Hjælpemidler

6 Undervisningsbeskrivelse

7 Eksempel på en undervisningsbeskrivelse

8 Idebeskrivelse

9 Eksempel på en idebeskrivelse

10 Vejledning af eleverne

11 Vurderingskriterierne

12 Vejledende karakterbeskrivelser

Forord

Formålet med denne vejledning er at præcisere og uddybe de prøvekrav, der stilles i prøvebekendtgørelsen, og at tydeliggøre den sammenhæng, der er mellem prøvebekendtgørelsen og folkeskolens formål, fagformålet, kompetenceområder og -mål og den vejledende læseplan.

Ifølge folkeskolelovens § 18, stk. 4, skal lærer og elev løbende samarbejde om fastlæggelse af målene for elevens arbejde, og undervisningsformer og metoder skal i videst muligt omfang foregå i samarbejde mellem lærer og elever. Denne paragraf skal naturligvis ses i lyset af såvel den overordnede formålsbestemmelse samt formålet for faget sundhed og sociale forhold, kompetenceområder, -mål og færdigheds- og vidensmål.

Kravene i faget *Sundhed og sociale forhold*, som de er beskrevet i Fælles Mål 2014 er grundlaget for tilrettelæggelsen af prøven i *Sundhed og sociale forhold*. Ifølge folkeskolelovens § 18, stk. 3, skal undervisningens indhold fastlægges således, at kravene ved prøverne i de enkelte fag kan opfyldes. Eleverne skal inden prøven orienteres om prøvekravene og vurderingskriterierne, og om hvordan prøvernes enkelte dele foregår.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Kontor for Prøver, Eksamen og Test

Indledning

Faget Sundhed og sociale forhold er et valgfag i 10.klasse.

I henhold til folkeskolelovens § 19 stk. 3, kan en elev ved afslutningen af undervisningen på 10. klassetrin indstille sig til folkeskolens prøver i valgfaget *Sundhed og sociale forhold*, hvis eleven har afsluttet undervisningen i det pågældende skoleår.

Prøven i Sundhed og sociale forhold er valgfri og kan gennemføres ved afslutningen af 10. klassetrin. Eleverne skal have fulgt undervisningen i et år eller i et sådant omfang, at kravene ved prøverne kan opfyldes. Det er skolens leder, der afgør, om kravene til prøven kan opfyldes. Skolen foretager indstillingen til prøven for de elever, der ønsker at aflægge prøve til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Undervisningen i valgfaget skal bygge på fagets formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensmål og den vedtagne læseplan. Undervisningen skal indeholde brobygningsforløb på ungdoms- og erhvervsuddannelser og eventuelt virksomhedspraktik.

Undervisningen i valgfaget skal være med til at give eleverne indsigt i personlige kompetencer på sundhedsområdet, og at de kan forholde sig til egen uddannelse- og erhvervsmuligheder inden for dette felt.

Generelt

Skolen meddeler Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, hvilke hold/elever der ønsker at aflægge prøven.

Prøven tilrettelægges med henblik på at dokumentere graden af målopfyldelse i forhold til Fælles Mål 2014.

Den lærer eller de lærere, der er ansvarlig for undervisningen, er eksaminator ved prøven.

Det er et krav, at eleven bliver gjort bekendt med de praktiske og proceduremæssige forhold vedrørende prøven. Endvidere skal skolens leder sørge for, at eleven bliver bekendt med regler om udeblivelse fra prøven, anvendelse af hjælpemidler, konsekvenser af at komme for sent samt klageprocedure og klagefrister.

Prøven er offentlig. Skolens leder kan fravige denne bestemmelse, hvis der foreligger særlige omstændigheder, herunder hensynet til den enkelte elev. Det er således vigtigt, at eleverne under prøven har de optimale muligheder for at løse opgaven.

Grundlaget for afholdelse af prøven i *Sundhed og sociale forhold* er fagets formål, kompetenceområder og – mål, færdigheds- og vidensmål og den vedtagne læseplan.

Prøveform og prøveforløbet – trin for trin

Prøveform

Prøven er en individuel mundtlig prøve, og finder sted i den mundtlige prøvetermin.

Prøven baseres på en selvvalgt idebeskrivelse. Idebeskrivelsen skal udspringe af elevens ide om at ændre eller løse en problemstilling, som omhandler færdigheds- og vidensmålene fra fagets kompetenceområder: *Sundhed og sundhedsfremmende aktiviteter* og/eller *Hygiejne og arbejdsmiljø*. Ideen skal være med til at skabe værdi for en målgruppe. Eleven skal arbejde hen imod et produkt der kan ændre eller løse problemstillingen ved hjælp af ideen. Eleven skal vælge en kommunikationsform fra kompetenceområdet; *Kommunikation*, til at understøtte deres faglige pointer. I den sidste del af den mundtlige prøve skal eleven perspektivere til egne muligheder i forbindelse med uddannelses- og erhvervsvalg med udgangspunkt i kompetenceområdet *Uddannelsesafklaring*.

Eksaminationstiden er 25 minutter inklusiv votering.

Prøveforløbet trin for trin

Før prøven:

- Frem mod prøven arbejder eleverne med en selvvalgt idebeskrivelse i 8 lektioner. Undervisningen kan tilrettelægges over en længere eller kortere periode og i varierende længder. Det er hensigtsmæssigt, at eleverne har tid til at idegenerere og evt. indsamle data. Idebeskrivelserne skal færdiggøres senest 14 dage inden prøven. Idebeskrivelsen skal indeholde, hvilke færdigheds- og vidensmål der arbejdes med. Idebeskrivelsen skal godkendes af læreren (se eksempel på en idebeskrivelse).
- Læreren udarbejder en undervisningsbeskrivelse, som skal være med til at skabe et overblik for eleverne og censor over, hvilke områder der har været arbejdet med og hvilken arbejdsform (se eksempel på en undervisningsbeskrivelse).
- Idebeskrivelserne, undervisningsbeskrivelsen og oplysninger om praktiske forhold vedrørende prøveafholdelsen sendes til censor, så det er censor i hænde senest 14 kalenderdage forud for selve eksaminationen.
- Eleverne arbejder videre med deres ide med vejledning fra deres lærer.

Prøven:

Prøven er opdelt i to dele, hvor eleven i den første del præsenterer sin ide og produkt som en mulig løsning, og i den anden del indgår i en reflekterende dialog med lærer og censor.

Den første del:

- Eleven fremlægger sin ide og løsning samt arbejdsprocessen med fokus på fagets kompetenceområder og ideløsningens værdi for målgruppen, for eleven som professionel og for samfundet. Eleverne vælger selv en

kommunikationsform, der er med til at understøtte deres faglige pointer, fx *måltret kommunikation* i form af en instruktion i god håndhygiejne.

Den anden del:

- Eleven indgår i en reflekterende dialog med lærer og censor med henblik på ide og løsning, samt arbejdsproces og den valgte kommunikationsform. Eleven skal i denne del også perspektivere til muligheder i forbindelse med uddannelses- og erhvervsvalg.

Efter prøven:

Lærer og censor vurderer elevens kompetencer og fastsætter en karakter baseret på en lige vægtning af prøvens første og anden del (se afsnit og vurderingskriterier og eksempler på karakter).

Hjælpemidler

Eleverne må medbringe og anvende egne noter og andre hjælpemidler, som understøtter deres fremlæggelse af deres produkt.

Undervisningsbeskrivelsen

Undervisningsbeskrivelsen skal sendes til censor, så materialet, der ligger til grund for prøven, er censor i hænde senest 14 kalenderdage før selve eksaminationen. Undervisningsbeskrivelsen skal ligeledes udleveres til eleverne med henblik på at give dem et overblik over undervisningen i fagets indhold og form.

Undervisningsbeskrivelsen skal være dækkende for samtlige kompetenceområder for faget i Fælles Mål 2014.

Årsplanen og den deraf planlagte og gennemførte undervisning danner grundlag for undervisningsbeskrivelsen, som skal indeholde oplysninger om undervisningen inden for hvert af fagets kompetenceområder og oplysninger om organisationsform.

Undervisningsbeskrivelsen giver censor indblik i, hvilke områder der har været arbejdet med og hvilken arbejdsform der har været arbejdet med i undervisningen.

Undervisningsbeskrivelsen skal indeholde oplysninger om undervisningen inden for hvert af fagets kompetenceområder:

- a. Sundhed og sundhedsfremmende aktiviteter*
- b. Hygiejne og arbejdsmiljø*
- c. Kommunikation*

Eksempel på en undervisningsbeskrivelse

Undervisningsbeskrivelse for valgfaget ”Sundhed og sociale forhold”
--

Skole: (navn på skole) <i>Andersen skole</i>
Klasse: (navn på klasse) <i>10.A</i>
Lærer: (navn på lærer) <i>Anders Andersen</i>

Fagets kompetenceområder og kompetencemål:

- **Sundhed og sundhedsfremmende aktiviteter**, Eleven kan udvikle handlestrategier, der forebygger sygdom og fremmer sundhed.
- **Hygiejne og arbejdsmiljø**, Eleven kan anvende strategier der fremmer trivsel og sundhed i arbejdet med det fysiske, psykiske og sociale miljø.
- **Kommunikation**, Eleven kan analysere kommunikationens rolle for fremme af sundhed.
- **Uddannelsesafklaring**, Eleven kan forholde sig til egne uddannelses- og erhvervsmuligheder og ønsker inden for området.

	Forløb: (en overskrift på forløbet) <i>Generation Millenium</i>		
	Tema/temaer: (problemstillinger, der har været i fokus i dette forløb) Danskernes sundhed og sundhedskampagner Ansøgning til ungdomsuddannelse		
Kompetenceområder	Færdigheds- og vidensmål	Læringsmål	Forløbsbeskrivelse

<p>Sundhed og sundhedsfremmende aktiviteter</p> <p>Kommunikation</p> <p>Uddannelsesafklaring</p>	<p><i>Sundhed</i></p> <p><i>Sundhedsfremmende</i></p> <p><i>Befolkningssundhed</i></p> <p><i>Sundhedsfremmende kommunikation</i></p> <p><i>Uddannelses- og erhvervs muligheder</i></p>	<p><i>Eleverne kan forklare, hvordan en aktivitet er sundhedsfremmende.</i></p> <p><i>Eleverne kan anvende en undersøgelse af befolkningssundhed i deres arbejde med sundhed.</i></p> <p><i>Eleverne kan begrunde sundhedsfremmende aktiviteter ved hjælp af forskellige kommunikationsformer.</i></p> <p>(Eksempler på læringsmål)</p>	<p><i>Forløbsbeskrivelsen kan fx indeholde følgende:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Hvordan var forløbet organiseret?</i> - <i>Hvilke aktiviteter indeholder forløbet?</i> - <i>Hvordan blev sammenhængen mellem tema og aktiviteter tydeligt?</i> - <i>Hvordan blev der evalueret?</i>
	<p>Tekster/links: (hvilke tekster, multimodale tekster, links eller andet har der været brugt i undervisningen)</p>		

Idebeskrivelse

Forud for en prøve i faget skal der udarbejdes en idebeskrivelse, som skal godkendes af underviseren. Idebeskrivelsen skal indeholde: navn, titel på ideen, en beskrivelse af ideen, kompetencemål der arbejdes med samt elevens og lærerens underskrift.

Idebeskrivelsen skal udarbejdes i 8 lektioner frem mod prøven af undervisningen. Det kan fordeles over en kort periode eller en længere periode. Der skal tages forbehold for elevernes tid til refleksion og idegenerering, men også være opmærksom på, at eleverne ikke mister energien over et for langt forløb. Fx kunne man fordele de sidste undervisningstimer i to dele, sådan at man i den første del arbejdes med idegenerering, brainstorm og ideskabende aktiviteter, som kan være lærerstyret. Den anden del skal undervisningen være mere vejledende i forhold til at skabe en sammenhæng mellem idebeskrivelsen og de mål eleverne sætter i fokus. Efter de 8 lektioner skal læreren sende idebeskrivelserne samt elevernes valgte færdigheds- og vidensmål, sådan at censor er orienteret i hvilken retning elevens prøve vil være rettet.

Eksempel på en idebeskrivelse

Idebeskrivelse til valgfaget ”Sundhed og sociale forhold”	
Elevens navn	Anders Andersen
Titel på ideen	Børn og håndvask

Idebeskrivelse
Tænk, hvis jeg kan få små børn til at synes, at det er sjovt at vaske hænder. Jeg vil gerne hjælpe børn til en bedre håndhygiejne. Jeg vil gerne gøre det sjovt at vaske hænder. Børn skal vide, hvorfor det er godt at vaske hænder, og hvordan man gør det på den bedste måde.

Kompetenceområde	Færdigheds- og vidensmål
Sundhed og sundhedsfremmende aktiviteter	Sundhedsfremme
Hygiejne og arbejdsmiljø	Hygiejne
Kommunikation	Sundhedsfremmende kommunikation
Uddannelsesafklaring	Uddannelses- og erhvervs muligheder

Lærer underskrift

Elev underskrifter

Vejledning af eleverne

Eleverne kan modtage vejledning frem til prøvens start. I de 8 lektioner frem mod prøven er det tiltænkt, at eleverne modtager en blanding af inspiration og vejledning.

I vejledningen af eleverne er det vigtigt at være særlig opmærksom på at støtte dem i deres ide, og sørge for at støtte dem med deres valg af færdigheds- og vidensmål.

Vurderingskriterierne

Eleven prøves i deres kompetencer indenfor fagets kompetenceområder: *Sundhed og sundhedsfremmende aktiviteter, Hygiejne og arbejdsmiljø, Kommunikation og Uddannelsesafklaring.*

Der gives en karakter baseret på en lige vægtning af prøvens første og anden del.

I første del af prøven prøves eleverne i at kunne anvende viden og færdigheder i gennemførelsen af et værdiskabende produkt og til at begrunde produktet, herunder vurdere den værdi, som ideen og løsningen vil skabe.

I anden del prøves eleven i at kunne indgå i dialog om sit eget produkt samt reflektere over arbejdsproces og valgte kommunikationsform og i at kunne perspektivere til muligheder i forbindelse med uddannelses- og erhvervsvalg.

Vejledende karakterbeskrivelse

Karakteristik af den fremragende præstation (12)

Præstationen er fremragende, når

- Eleven med overbevisning redegør for sammenhængen mellem idebeskrivelse og produkt
- Eleven har valgt en velegnet kommunikationsform og redegør med ingen eller få uvæsentlige mangler for sine overvejelser og struktureret begrundet sit valg
- Eleven underbygger sit produkt med relevante teoretiske overvejelser
- Eleven redegør overbevisende for den værdi, som produktet vil skabe i praksis

Karakteristik af den gode præstation (7)

Præstationen er god, når

- Eleven redegør overvejende sikkert for sammenhængen mellem idebeskrivelse og produkt
- Eleven har valgt en egnet kommunikationsform og redegør med en del mangler for sine overvejelser og begrundet sit valg forholdsvis tøvende og ustruktureret
- Eleven underbygger sit produkt med teoretiske overvejelser, hvor der er en del mangler
- Eleven redegør med en del mangler for den værdi, som produktet vil skabe i praksis

Karakteristik af den tilstrækkelige præstation (02)

Præstationen er tilstrækkelig, når

- Eleven redegør noget usystematisk og usikkert for sammenhængen mellem idebeskrivelse og produkt
- Eleven har valgt en egnet kommunikationsform, men redegør usikkert for sine overvejelser og begrundet sit valg forholdsvis tøvende og ustruktureret
- Eleven underbygger sit produkt med få teoretiske overvejelser, hvor der er en del væsentlige mangler
- Eleven redegør usikkert og med en del mangler for den værdi, som produktet vil skabe i praksis.